

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

Nro 6-7 • Perjantaina 10. helmikuuta 2006

57. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 22 %)

Martti Meskanen 70 vuotta:

”Olen kurkijokelainen”

- Me Kurkijoella syntyneet, joilla on omakohtaisia lapsuusmuistoja synnyinseudustamme, olemme jo uhanalainen luonnonvara. Me olemme ehtineet jo 70 ikävuoden tuntumaan. Meitä nuoremmilla ovat muistikuvat kotiseudusta jo muilta kuultuja, määrittelee tämän kuun 19. päivänä Mellilässä 70 vuotta täyttävä Martti Meskanen.

Martti, jos kuka, on aitoa ja vankkaa kurkijokelaista sukujuurta. Meskasen suku on asunut Korpisaaressa tietyvästi jo 1700-luvun lopulta saakka. Ensimmäinen maininta löytyy vuodelta 1795. Martin äidin Miinan (o.s. Heinonen) Antti-isän suku on asunut Vätikässä myös hyvin kauan. Ensimmäiset merkinnät heistä

löytyvät jo 1600-luvun lopulta. Sukujen perimä on siis merkittävä, mutta vain mies itse tietää omat tunteuksensa ja sen, mitä on perinyt.

Vuonna 1936 syntyneellä Martilla ei luonnollisestikaan ole paljonkaan muistikuvia lapsuusajasta ennen talvisotaa eikä juuri sodan ajaltakaan. Ensimmäiseltä evakkomatkalta on mieleen jäänyt eräs tapaus: - Kun menimme Viitasaarelle evakoksi, niin perhettämme tuli hakemaan hevosella ja reellä Kalle Kumpulainen-niminen, noin 40 vuoden ikäinen evakkotalon isäntä.

- Siinä ajellessamme Kalle kyseli, kuuluiko perheeseemme muitakin kuin hänen kyydissään tuolloin olleet henkilöt. Vastasin,

että myös isän sisko Anni kuului perheeseen. Tähän tuumasi Kalle: ”Mitäs sanot, jos minä otan sen Annin emännäkseni?” Muistan tuumanneeni vähän aikaa ja vastanneeni sitten: ”Kyllä se miun puolestain soppii.” Ja niinhän siinä kävikin, että Kalle ja Anni menivät naimisiin, joten en ollut mikään turha puhemies, muisteli Martti Meskanen.

- Jatkosodan ajalta ”Korpsaaresta” minulla on jo enemmän muistikuvia. Muistan hyvin ensimmäisen nuottareissuni Martti-ukon ja Väinö-isän kanssa. Matka suuntautui Kivenkorvan apajalle, ja nuotanvedon jälkeen keitettiin rantakalaa. Se oli elämäni ensimmäinen rannalla kei-

tetty ”mukekeitti”, siis mui-kuista keitetty kalakeitto, jolla on ihan oma makunsa, muisteli Martti Meskanen.

Mellilästä uusi koti

Syksyllä 1944 Meskasen perheen evakkomatka suuntautui Ilmajoen Munnakkaan, missä he majailivat vuoden 1947 kevääseen saakka. Sieltä muutettiin Mellilään, ja evakkopaikana oli Isoperän Mäen talo. Seuraavana vuonna muutettiin Lapinsuolle, mistä Meskasen olivat ostaneet rakentamattoman maatilaa.

Ensimmäiseksi rakennettiin pieni mökki, joten päästiin oman katon alle, vaikka tosi ahtaasti, sillä yhteen huoneeseen piti mahtua koko perhe eli yhteensä 12 henkeä. No, vähitellen asunto-olotkin väljentyivät, ja veljekset jakoivat maatilaa niin, että sekä Antin että Väinön perheet pystyivät rakentamaan itselleen omat kodit kaikkine tarpeellisine rakennuksineen.

Martti kävi aikanaan Loimaan maamieskoulun, löysi Punkalaitumelta sakkolajista sukujuurta olevan tytön Leena Karjalaisen. Heidän häitään vietettiin vuonna 1961. Seuraavana vuonna nuoripari muutti työn perässä Turkuun, missä vierähti pari vuosikymmentä.

Ravintola-alalla työskennellyt Leena otti vuonna 1980 vastuulleen loimaalaisen Syväsen konepajan työmaaruokalan pitämisen, mikä tiesi muuttoa Mellilään. Kun leskeksi jäänyt Väinö suunnitteli eläkkeelle jäämistä, ostivat Martti ja Leena entisen kotipaikkansa. Myös Martti meni töihin Syväsen konepajalle ja viljeli Kaunismäen maatilaa siinä sivussa.

Harvinaista sukurakkautta

Eläkeiän saavutettuaan Martti vuokrasi tilan pellot Ari-pojalleen, ja kun Leenakin siirtyi pari vuotta sitten eläkkeelle, on jäänyt aikaa omille harrastuksille. Meskasen sisarukset, kaksi poikaa ja kolme tyttöä, ovat harvinaisen sopeutuvia ja sukurakkaita. Kotitila on edelleenkin kaikkien hei-

Sivuillamme TÄNÄÄN mm.

Muistokirjoituksia	3
Salattu serkku	4
Loimaan koulumuseo	5
Heikinmaa muistelee, osa 24	6
Evakoiden sopeutuminen, osa 3	7
Voittoja ja tappioita	8

Seuraavat Kurkijokelaiset ilmestyvät 24.2., 10.3., 24.3., 7.4.

Monien luottamustoimiensa ja harrastustensa lisäksi Martti Meskanen on myös näytellyt. Tässä hän on vuoden 2004 Kurkijoen Pitäjäjuhlien iltanäytelmässä ”Keträpuun si-joille” yhdessä Sirkka Lukan kanssa.

dän perheittensä kokoontumispaikka, ja tulepa kylään usein vielä serkkuja-

kin. Mellilän vuosinaan Martti Meskanen on ollut monessa mukana. Hän on muun muassa kuulunut Mellilän kunnanvaltuustoon ja -hallitukseen, kirkkovaltuustoon ja -neuvostoon sekä Mellilän Seudun Osuuspankin hallintoneuvostoon. Hän toimii edelleen kunnan keskusvaalilautakunnan puheenjohtajana.

Jo parikymmentä vuotta Martti on toiminut Mellilän Karjalaisten puheenjohtajana. Aikanaan hän toimi myös Alhon nuorisoseuran esimiehenä. Nykyisin harrastuksina ovat kirkkokou-oro, Lions-toiminta ja varsin vapaamuotoinen porukka Kalakurjet. Martti lienee myös viimeisiä kurkijokelaisen yksikielisen virsikan-teleen soiton taitavia henkilöitä.

Karjalaseurat uhattuina

- Kuten olen todennut, olen mielestäni täysin karjalainen ja kurkijokelainen. Karjalaisessa järjestötyössä pitkään mukana olleena näen, valitettavasti, pienten karjalaisseurojen tulevaisuuden lähivuosina hyvin

uhanalaisena. Vaikka avio- liittojen kautta karjalainen verenperintö on levinnyt varsin laajalle, niin nuoris- sa se suuntautuu muualle kuin perinteiseen karjalais- seurojen toimintaan.

- Seurojen jäsenistö on pääosiltaan varsin ikäänty- nnyttä, joten syytä huoleen on. Kun me vanhat väis- tymme, ei työlle tällä saral- la taida olla paljon jatkajia. Ei karjalainen kulttuuri kui- tenkaan katoa, siitä ovat hyvänä esimerkkinä yhä li- sääntyvät karjalaiset suku- seurat, jotka kokoavat nuori- iakin. He pitävä osaltaan huolen sukunsa perinteiden vaalimisesta, uskoo Martti Meskanen.

- Kalakurjet on mukava, hurttia huumoria ymmärtä- vä porukka. Sen piirissä on mukava harrastaa suvun ve- renperintönä kulkenutta ka- lastusta, vaikka minulla se oli vuosikymmeniä lähes piilossa. Minulla on talles- sa vielä vanha Martti-ukon nuotta sekä muutamia ukon kutomia ja pauloittamia verkkoja. Ne lienevät jo museotavaraa. Nuottaa ko- keilimme muutama vuosi sitten, mutta ei se enää kes- tänyt käsittelyä, joten ko- keilu loppui alkuunsa, muisteli Martti Meskanen.

AH.

Martti Meskanen Mellilän Isoperästä ja Kurkijoen Korpisaaresta täyttää 70 vuotta 19.2.2006.

10.2.2006

Liukastellen

”Vahinko ei tule kello kaulassa”, sanoo vanha suomalainen sananlasku. Mutta vahinko voi tulla, vaikka kuinka varoisi. Niin kävi minulle viikko sitten. Olin todella liukkaalla pihalla ja etenin erittäin varovaisesti, mutta silti minulta lähtivät jalat alta. Sitten sitä mentiin, niin etten pystynyt tekemään mitään.

Löin takaraivoni oikein lujaa jäähän, minkä jälkeen kuulostelin hölmistyneenä jonkin aikaa maassa maaten. Totesin, ettei mikään muu paikka sattunut kuin pää. Nousin ylös ja köpöttelin sisälle. Kävin suoraan makuulle ja pysyttelin siinä monta tuntia. Päästä särki, mutta näköhäiriöitä eikä tasapainohäiriöitä esiintynyt.

Terveyskeskuksessa neuvottiin, että pitäisi vähintään vuorokausi tarkkailla tajunnantaso. Potilaan ei pitäisi antaa nukkua monta tuntia peräkkäin. Yölläkin neljän tunnin välein pitäisi päänsä lyönyt herättää ja tarkistaa, tietääkö hän, missä on ja/tai onko puhe selvää. Jos olisi tullut pahoinvointia, oksentelua tai kova päänsärky tai näköhäiriöitä, olisi pitänyt lähteä heti lääkäriin. Onneksi kohdallani ei mikään noista toteutunut. Mutta vieläkin, vaikka viikko on kulunut kaatumisestani, päässäni on iso kuhmu, eikä pääni tunnu ihan omalta.

”Aivotärähdys (commotio cerebri) on päähän kohdistuneen vamman aiheuttama ohimenevä tajunnan häiriö.”

Kun olen ihmisille kertonut tapahtuneesta, olen kuullut monia ”kauhutarinoita”. Joku on kuollut, kun on tullut aivoverenvuoto kaatumisen seurauksena, eikä se ole tyrehtynyt. Kuolema voi seurata vielä viikonkin päästä päähän lyömisestä. Eräs asiakas kertoi, että häneltä heikkeni näkö vielä kymmenen päivän kuluttua tapaturmasta. Pahoinvointi oli tullut sitten vasta myöhemmin.

Minä olisin voinut ottaa kelkan postilaatikolle mennessäni. Niin pienellä olisin säästynyt monen päivän harmista ja huolesta. Myös nastat kenkien pohjissa olisivat saattaneet ehkäistä vahingon.

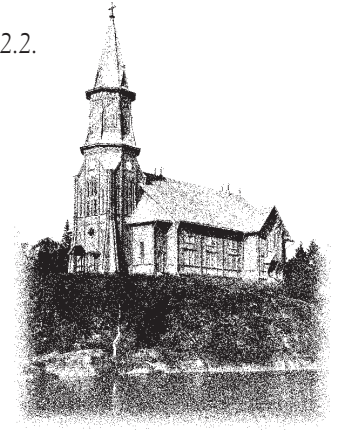
Nyt on ollut liukkaita kelejä myös autoilla. Maltti on valttia liikenteessäkin. Parempi varoa kuin katua. Sananparret neuvovat viisaasti. Luistimilla ja suksilla liikkuvat pitävät liukkaista helmi-kuun keleistä. Nautitaan silloin, kun ollaan oikeilla varusteilla liikkeellä, muuten ollaan kaikki oikein varovaisia, ettei tarvitse jälkeen päin katua.

Oikein Hyvää Ystävänpäivää!

Raija Hjelm

Hartaus sunnuntaiksi 12.2.
3. sunnuntai ennen
paastonaikaa

Rakkautta ansio- sidonnaisille

Kuka tekisi tämän homman? Hyvässä porukassa tekijöitä riittää, olipa sitten kyse työyhteisöstä tai perhepiiristä. Ellei tekijä löydy heti, asiasta pystytään neuvottelemaan ja ennen pitkää hommalle löytyy hoitaja. Tervehenkisessä joukossa uskalletaan sanoa ääneen myös se, jos epämieluisat työt kasautuvat samojen ihmisten tehtäväksi. Näin säästyy sekin, jolla on taipumus ansaita toisten hyväksyntä uhrautumalla ja vastuuta kantamalla.

Pohjois-Karjalan kylillä puhuttiin ennen siitä, kuinka raata-va joku on. Muutama vuosikymmen sitten oli tehtävä töitä olan takaa pelkästään sen eteen, että tupla oli lämmin ja pöydässä leipää. Nyt nuo elämän perustarpeet täytyvät huomattavasti vähemmällä vaivannäöllä, mutta nälkä kasvaa syödessä. Siksi huikimme usein voimien ja tiukkojen aikataulujen ääri-rajilla.

Suoritusyhteiskunnassa mittaamme omaa ja toistemme arvoa tekemisillä ja aikaansaannoksilla. Sen vuoksi meissä jokaisessa on enemmän tai vähemmän suorittajaa, vaikka emme sitä myöntäisikään. Pahimmillaan koko elämä on suorittamista. Ei pelkästään tekemistä, vaan monenlaisten vaatimusten täyttämistä. On näytettävä hyvältä, käytettävä vapaa-aika tehokkaasti ja oltava ajan hermolla. Näin yritämme kelpata itselle ja muille.

Rakkaus tulee kuitenkin olemisesta, ei tekemisestä. Siksi ei mikään tekeminen, eikä minkään vaatimuksen täyttäminen vie sitä rakkauden nälkää, joka meissä on. Hyväksyntä, jota haetaan suoritusten kautta ja mittaa täyttämällä vie kyltymättömyyteen tai uupumukseen.

Tämän viikon pyhäpäivän aiheena on ansaitsematon armo. Päivän viesti meille erilaisissa suoritus- ja vaatimuskierroksissa pyöriville, ansiosidonnaisille, on se, että rakkaus on jo. Sitä ei tarvitse ansaita.

Rakkaus on jo, koska Jumala teki ensin. Jeesuksen ristillä hän vapautti meidät mittaamisesta ja vertaamisesta, mikä johtaa usein vain alemmuudentunteeseen tai omahyväisyyteen.

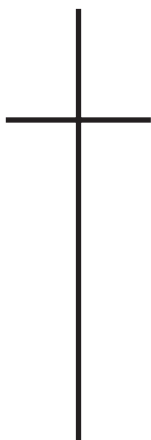
Ihminen kurottaa ylös ajatellen, että pitäisi yltää enempään, mutta Jumala yllättääkin meidät laskeutumalla alas luoksemme. Ihminen rakastaa hyvää ja kaunista, mutta Jumala sitä, mikä ei ole mitään. Luther sanoo, että syntiset ovat kauniita, koska heitä rakastetaan; heitä ei rakasteta sen tähden, että he ovat kauniita. Jumala valitsee pieniä ja vaatimattomia. Hän osoittaa voimansa meissä, jotka emme itse pysty luomaan elämäämme ja rakkauttamme.

Rakkaus ja oleminen ovat ensin, sitten tulevat tekemiset ja muut. Kun pohja ja järjestys säilyvät, säilyvät elämän mieli, omanarvontunto ja tekemisen tolkkua. Ansoilla mittaamisen sijaan tulee tilaa myötätunnon ja inhimillisyydelle, itsensä ja toisten armahtamiselle. Kelpaa ja riittää sellaisena, kuin on.

Tiina Reinikainen

Kirjoittaja on Joensuun seurakunta-yhtymän oppilaitospappi.

Kuolleita

Rakas äiti, mummo, isomummo

**Anna
SINKKONEN**

o.s. Uimonen

* 19.6.1924 Kurkijoki
† 21.1.2006 Parikkala

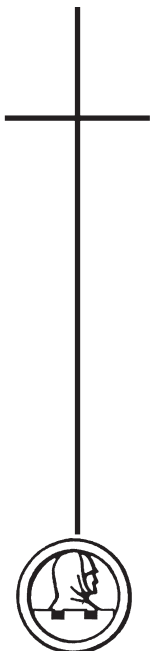
Kiitollisuudella muistaen

lapset ja lastenlapset perheineen

Taivaan isä rakkahin,
lepo lempeä äidille anna.
Käsivarsin hellin ja turvallis-
in ikirauhaan luoksesi kannan.

Siunaus toimitettu 4.2.2006 läheisten
länä ollessa. Lämmin kiitos
myötälämisestä surussamme.
Omaiset

Rakkaamme

**Kaarlo
NENONEN**

* 28.1.1915 Kurkijoki
† 13.1.2006 Soini

Elät aina sydämissämme

puoliso Eila o.s. Vakkuri
Heljä

Arto ja Aune

Markku ja Elisa perheineen

Heikki ja Aino perheineen

Katriina ja Mikko perheineen

Jussi ja Helena perheineen

Erika

Antti

Hilkka ja Rainer

muut sukulaiset ja ystävät

Elämä on Jumalan lahja

Ei odota pappi enää lasta saapuvaa,
ei saata katse lasta lähtevää.

Rakasta pappaa kiittäen ja kaivaten
lapsenlapset

Siunaus toimitettu 28.1.2006 läheisten länä ollessa.
Lämmin kiitos muistamisesta.

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ
www.kurkijoki.fi

Toimitusneuvosto: Kurkijoki-Säätiön hallitus

Toimitus: Päätoimittaja Raija Hjelm
ja kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Toimitus: Koulukuja 7, 32200 Loimaa
Avoimna: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9–14
puh./fax (02) 762 2551, matkapuh. 050-521 3336

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmäkseen ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT:

4-väri 60 centtiä/mm + alv 22 %

Mustavalko 45 centtiä/mm + alv 22 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: keskiviikko klo 16 mennessä.

Lehti ilmestyy pääasiassa joka toinen perjantai. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi 35 euroa
6 kk 20 euroa
3 kk 12 euroa
Pohjoismaat 39 euroa
Muualle 46 euroa

E-mail:
toimitus@kurkijokelainen.inet.fi
Tilinumero: LSOP 523900-4897

Sivunvalmistus:
Etusivu Frontpage, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

ISSN 0782-5668

Anna Liisa Paakkunainen

Kanta-Hämeen Keskussairaalassa nukkui 19.1.2006 pois sairautensa uuvuttama Anna Liisa Paakkunainen Forssan Matkusta. Hän oli syntynyt 12.3.1930 Kurikassa.

Kaipaamaan jäivät Erkki perheineen, Marja Liisa ja Antti, sisar ja veli perheineen, sisaren ja veljen lapset perheineen sekä muut sukulaiset ja ystävät. Anna Liisan edesmennyt puoliso oli Kaarlo Paakkunainen, joka oli syntynyt Kurkijoen Kuuppalassa.

Muistettavaa

Elisenvaaran marttakerho kokoontuu ke 15.2. klo 12 Riitalla, Heimolinnankatu 8 as 4, Loimaa.

Hiitolan ja Kurkijoen sukututkimuspiiri kokoontuu to 16.2. klo 18 Karjalatalon Wärtsilä-salissa, Käpylänselä 1, Helsinki. Vuoden 2006 kokoukset torstaisin 16.3., 20.4. ja 18.5. Jatkamme sukututkimustietojen vaihtoa. Saapua voi jo klo 15 alkaen. Tervetulleita ovat kaikki hiitolaisia ja kurkijokelaisia sukuja tut-

kivat ja tutkimusta aloittavat. Erityiskohde Poutanen-sukunimi. Tervetuloa.

Kurkijoen Marttayhdistys ry:n vuosikokous to 16.2. klo 18 Loimaalla Tuulensuun palvelukeskuksessa. Tervetuloa.

Kurkijoki-Seura ry:n vuosikokous su 12.3. klo 14 Helsingissä Karjalatalon Käkisalminsalissa.

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Kuka oli Suomen valtionhoitajana ennen kuin K. J. Ståhlbergistä tuli maan ensimmäinen presidentti?
2. Montako miestä puolusti II maailmansodassa Suomen itsenäisyyttä?
3. Kuka oli Jeesuksen opetuslasten johtajahahmo?
4. Montako naista oli rintamaoloja verrattavissa tehtävissä sotiemme aikana (1939-44)?
5. Onko Irak pinta-alaltaan Suomea suurempi vai pienempi?
6. Miksi pohjoisessa on kesäisin aina enemmän hyttysiä kuin muualla maassa?
7. Minkä maalainen Adolf Hitler oli syntyperältään?
8. Minä vuonna Imatran Voima ja Neste fuusioitiin Fortumiksi?
9. Kenen suomalaisen kirjailijan oikea nimi oli Algot Untola?
10. Millä toisella nimellä Hollanti tunnetaan?

Merkkipäivät

Sydämelliset Onnitteluni

Mauno Tukialle
Kemiin
85-vuotispäivän johdosta.

Senja-sisko
Salt Lake City, USA

Perheutisia

Kastettu Kuusankosken kirkossa Päivi (o.s. Karppinen) ja Harri Lehtosen 22.11.2005 syntynyt tyttö-vauva **Kaisa Lotta Ilona Lehtonen**. Isoveli Eero on 3,5-vuotias ja Anni-sisko 2-vuotias. Aini-mummi Karppinen on Kurkijoen Marianvaarasta ja edesmennyt ukki Veikko Karppinen Kurkijoen Tervusta/lhojärveltä.

NIMIPÄIVÄT

pe 10.2. Elina, Ella,
Ellen, Elna
la 11.2. Talvikki
su 12.2. Elma, Elmi
ma 13.2. Sulo, Sulho
ti 14.2. Voitto,
Valentin, Tino,
Ystävänpäivä

Yleisöltä

Lämmin kiitos

Loimaan Seudun
Karjalaseura ry:lle
huomioimisestani
60-vuotisjuhlassanne!
Esteri Äikää

Tervetuloa

vieraaksemme
Mellilän
Seurakuntakodille
lauantaina 18.2.2006
klo 13.00.

Leena ja Martti
Meskanen
Ilmoitathan tulostasi 12.2.
mennessä p. 767 1041.

ke 15.2. Sipi, Sippo
to 16.2. Kai
pe 17.2. Väinö,
Väinämö
la 18.2. Kaino
su 19.2. Eija
ma 20.2. Heli, Helinä,
Heljä
ti 21.2. Keijo
ke 22.2. Tuulikki, Tuuli,
Tuulia
to 23.2. Aslak

Kokouksia

Kurkijoen Aromäen Hämäläisten matka Kurkijoelle ja Hiitolaan 2.-4.6.2006

Matkareitti: Loimaa-Hyvinkää-Helsinki-Viipuri-Käkisalmi. Yöpyminen Käkisalmissa, puolihoito, hinta 235-245 euroa. Sitova ilmoittautuminen 20.2. mennessä puh. (019) 417 237 Keinänen. Tervetuloa joukolla mukaan.

Hiitolan Pitäjäseura ry:n sääntömääräinen

KEVÄTKOKOUS tiistaina 7.3.2006 klo 18
Porissa, Tuomarink. 2. Käsitellään sääntöjen määräämät asiat. Iltaa jatketaan tarinailtana.
Tervetuloa **Hallitus**

Kurkijoki-Säätiön valtuuskunnan kokous

lauantaina 11.3.2006
klo 12 Loimaalla

Sanan Voimaa

- 10.2. He ylistivät ja kiittivät Herraa: ”Hän on hyvä, iäti kestää hänen armonsa Israelia kohtaan.” Esr. 3:11
- 11.2. Minun lampaani kuulevat minun ääneni ja minä tunnen ne, ja ne seuraavat minua. Joh. 10:27
- 12.2. Astukaamme sen tähden rohkeasti, armon valtaistuimen eteen, jotta saisimme armoa ja laupeutta, löytäisimme avun silloin kun sitä tarvitsemme. Hepr. 4:16
- 13.2. Suuria tekoja hän tekee, tutkimattomia, ihmeitä, joilla ei ole määrää ei rajaa. Job. 9:10
- 14.2. Kiitäkää iloiten Isää, joka on tehnyt teidät kelloisiksi saamaan pyhille kuuluvan perintöosan valon valtakunnasta. Kol. 1:12
- 15.2. Hänestä, hänen kauttaan ja häneen on kaikki. Hänen on kunnia ikuisesti. Aamen. Room. 11:36
- 16.2. Mutta älkää siitä iloitko, että henget teitä tottelevat. Iloitkaa siitä, että

teidän nimenne on merkitty taivaan kirjaan. Luuk. 21:20

17.2. Nöyrytkää Herran edessä, niin hän on teidät korottava. Jaak. 4:10

18.2. Herra on lähellä niitä, joilla on särkynyt sydän, hän pelastaa ne, joilla on murtunut mieli. Ps. 34:19

19.2. Siitä me tiedämme tuntevamme hänet, että pidämme hänen käskynsä. 1. Joh. 2:3

20.2. Niin kuin silloin, kun lähditte Egyptistä, niin te saatte vieläkin nähdä ihmeitä. Miika 7:15

21.2. Herra on kaikkivaltias Jumala, hänen nimensä on Herra! Hoos. 12:6

22.2. Mekin olemme Jumalan tekoa, luotuja Kristuksen Jeesuksen yhteyteen toteuttamaan niitä hyviä tekoja, joita tekemään Jumala on meidät tarkoittanut. Ef. 2:10

23.2. ”Jos voit”, vastasi Jeesus. ”Kaikki on mahdollista sille, joka uskoo.” Mark. 9:23

Eino Johannes Rasilaisen muistolle

Lauantaina 19.11.2005, illan jo hämärtyessä, sain tänne Joensuuhun tiedon, että Sinä, Eino, olit saman päivän aamulla nukkunut ikuiseen. Ei voi sanoa viestin tulleen suurena yllätyksenä, mutta kyllä se pysäytti ja hiljensi.

Sinun juuresi, serkkuni Eino, ovat Karjalassa Kurkijoella, Marianvaaran kylässä Ierikanmäellä. Laatokan luoteiskulmalla sijaitseva vauras kunta tunnettiin ennen sotia maatalouspitäjänä ja Karjalan vilja-aittana, jossa toimi muun muassa maa-miesopisto ja karjanhoitokoulu.

Leimallisinta Laatokan pohjoisrannikolle on satojen saarten ja vuonomaisten lah-tien jylhä kauneus. Penin-kulmaisien lahden pohjukas-sa, kalliokummullaan seiso-i kotikirkkomme, mutta sikäläiset tuhopolttajat tuhosivat sen heinäkuussa 1991.

Siirrytään nyt yli 61 vuot-ta taaksepäin. On syyskuun alkupuoli 1944. Jatkosodan päätyttyä aselepoon 4.9. kar-jalainen kansa joutui jo toisen kerran jättämään lähes kaiken ja lähtemään evakko-

Eino Rasilainen
17.6.1927-19.11.2005

tielle noin 4,5 vuoden kulut-tua edellisestä. Maantiet täytyivät taas kärsimysten kulkijoista. Sinne kotiky-läämme jäi vielä miesväkeä, Eino heidän joukossaan, puimana yötä päivää kylän viljoja parin viikon ajaksi. Tämä tapahtui noin 100 met-riä Viluojan sillasta kirkolle päin, siinä tienhaarassa, jos-ta erkani tie meille päin. – Tänään kotikylästämme on jäljellä vain kivijalat ja uu-nien tiilikasat.

Marianvaaralaisten evak-komatka vei Pohjanmaalle

Ylistaroon. Jo samana syk-synä 17-vuotias Eino mat-kusti Rovaniemelle, jonka saksalaiset tuhosivat maan-tasalle. Siellä tarvittiin run-saasti työvoimaa. Tuskin ky-kenemme edes kuvittele-maan, miltä nuoresta pojas-ta on tuntunut raskas työ niissä alkeellisissa ja vierai-sa oloissa, irti kotiväestä, yli talven pohjoisen ankarissa pakkasissa.

Kesän tultua Eino palasi Ylistaroon. Ennen syksyä oli edessä muutto Loimaalle sa-maan taloon kuin talviso-dankin jälkeen.

Alastaron Kyrönkorvesta saadulla maalla alkoi iso urakka: uuden kodin raken-taminen oman väen voimin. Rakennuspuut kaadettiin justeerilla, Einon ollessa toi-nessa ja Anna-Liisan toises-sa päässä. Eikä silloin ollut betonimyllyjä, vaan käsipe-lillä betonikin tehtiin. Näillä valtavilla ponnistuksilla evakot yleisestikin pääsivät uuden elämän alkuun.

Eino oli rakentaja – sanan kaikissa merkityksissä. Hänen kädensä jälki näkyy laa-jalti Loimijoen ympäristössä ja muuallakin ns. saviseudun

alueella. Olen päässyt tutus-tumaan Einoon ja hänen per-heeseensä lähemmin vasta parin vuosikymmenen aika-na. Sotien seurauksena kar-jalaiset kyläyhteisöt hajosi-vat näet ympäri Suomea. Joka kerran, kun olen saapu-nut täältä Itä-Suomesta sin-ne Alastarolle tai Kuusis-toon, tulijaa on ollut vas-taanottamassa aito lämmin-henkisyys ja vieraanva-raisuuden sekä samojen kohtaloiden myötään tuoma yhteisyyden ilmapiiri.

Sinussa, Eino, olemme menettäneet paljon: Terttu aviomiehen, Marja isän, Meri ja Miro papan. Minä tiedän, että he olivat Sinulle kaikki kaikessa. Ja me kaik-ki menetimme hyvän ystä-vän, jonka käsi oli valmis auttamaan apua tarvitsevaa.

Vaikka Sinä olet nyt tääl-tä sairauksien ja vaivojen maailmasta poissa, olet kui-tenkin täällä meidän muis-toissamme ja ajatuksissam-me niin kauan, kunnes ta-paamme siellä, missä Sinun on nyt hyvä olla.

Siunaavin ajatuksin
Veikko Kojo

Kaarlo Nenosen muistolle

”Vaihdetaan uusi kyntti-lä, että saa isopappaa muis-tella”, sanoi tyttärenpoikani Veikka katsoessaan Kaarlo-papan kuvaa kotinsa pöy-dällä. Niin hän vaihtoi uu-den kynttilän kuvan viereen ja mietti tapahtunutta, niin kuin kolme ja puolivuotias mieltii. Minä yritän nyt muistella isääni lähes 60-vuotisen kokemuksen va-llossa.

Lapsuus

Tämä meidän kotimaam-me kuului vielä Venäjän val-lan alle siinä vaiheessa, kun isä syntyi. Koti sijaitsi Kur-kijoen pitäjän Soskuan ky-lässä Laatokan rantamaise-missa. Perheessä oli neljä lasta, joista isämme oli nuorin. Hänen Heikki-isänsä oli ammatiltaan räätäli, joka kierteli kyläiä ompelemassa ihmisille vaatteita, mutta myös kotiin tuotiin kankaita ommeltaviksi. Näissä ompeluhommissa isä kertoi opetelleensa työn eri vaihei-ta.

Perheen äiti Anna Erika eli Riika, niin kuin häntä kutsuttiin, kantoi päävas-tuun karjanhoidosta, sillä heillä oli myös jonkin ver-ran maanviljelystä. Myö-hemmin poikien vartuttua he raivasivat lisää peltoa. Sen seurauksena pelto- sekä karjatyöt muodostivat suu-rimman osuuden tilan toi-meentulosta.

Nuoruus

Niin kun kaikki tiedäm-me, Suomi joutui sotaan, ja Karjala oli ensimmäiseksi uhattuna. Niinpä isäkin oli mukana puolustamassa ko-

tiseutuaan ja -maataan. Tal-visodan aikana hän palveli kenttätukikistössä lataajana, taistelupaikkana oli Laato-kan saaret. Jatkosotaa hän kävi samassa tehtävässä Uh-tuan seudulla.

Tilanteet vaihtelivat lai-dasta laitaan, ja esimerkiksi ruokailuajat olivat kaikkea muuta kuin säännölliset. Eräs tapaus oli usein isän mielessä ja puheissa: ”Oli kuljettu monta päivää pitkin korpia syömättä. Lopulta näytti tulleen tilaisuus ruo-kailuun, mutta kuitenkin yl-lättäen tuli sille paikalle kra-naattikeskitys, ja niin lensi-vät ilmaan hernekeitot ja kenttäreikiöt.” Hänen tykil-tään kaatui siinä iskussa muistaakseni kaksi miestä.

Isän osana oli säilyä haa-voittumattomana, mutta so-dan loppuaikana häneltä meni näkö, joka kuitenkin sairaalassa palasi. Syyksi siihen oli arveltu ravinnon puutetta. Mutta sisältyy hä-nen sotamuistoihinsa iloi-sempiakin hetkiä, sillä jos-sakin vaiheessa asemaso-dan aikana määrättiin sotilaita sadonkorjuutöihin taloihin, joissa ei ollut miestyövoi-maa.

Niinpä isäkin tuli Soi-niin, ja kun paikallinen opas toi kahta miestä Vakkurin-perälle, he pysähtyivät naa-purin pihaan, jossa opas sa-noi: ”Tähän jää toinen, ja toinen menee vähän edem-mäs.” Silloin Kaarlo-isäni kysyi nopeasti: ”Kummassa on tyttöjä? Minä menen sin-ne.”

Vajaan viikon päästä tuli taas määräys rintamalle, mutta jotakin kuitenkin ehti

syttyä. Kirjeenvaihdon ja eri vaiheiden jälkeen vanhem-pieni yhteinen taival alkoi lokakuussa 1943. Heti häi-den jälkeen he asettuivat asumaan Kurkijoelle, josta kuitenkin vajaan vuoden kuluttua piti lähteä uudelleen evakkotaiपालेelle.

Välillä asuinpaikkana oli Alastaro. Myöhemmin he asettuivat Soiniin, jossa vil-jelivät maatilaa eläkepäi-viinsä asti. Avioliitto kesti heillä yli 62 vuotta.

Alussa mainitsin isäni Heikki-isän, joka oli räätäli. Toimme tänne hänen käyt-tämänsä ompelukoneenpöy-dän muistuttamaan meitä siitä, millä Kaarlo-isän lap-suudenkodissa on ajallista toimeentuloa hankittu. Tääl-lä pöydissä olevat viljan täh-kät taas kuvaavat isämme elämäntyötä ja ammattia.

Vanhuus

Isä oli ehtinyt jo 76 vuo-den ikään, kun itäraja auke-ni, ja päästiin käymään hä-nen synnyinseudullaan, mutta terveenä ja hyväkun-toisena hän meitä siellä opasti. Vaikka vuosikym-menet olivat muuttaneet maisemaa ja pellot sekä tiet-kin metsittyneet, hän mel-kein suoraa päätä johdatti meidät kotipihaansa.

Hänen ensikomenttinsa entisen ulkokellarin nähty-ään oli: ”Kyllä tämä on oma kellari.” Se hetki ravisteli minuakin, puoliksi karja-laista, eikä niitä tuntemuksia voi sanomalla kertoa. Myö-hemmin kävimme toisenkin kerran niillä juurilla, ja aja-tuksissa voimme palata sin-ne aina uudelleen.

Hyväkin terveys kuiten-kin rapistuu aikanaan, ja niin joutui isämmekin tur-vautumaan sairaalahoitoon. Luoteeltaan elämänmyön-teisenä ja valoisana hän kui-tenkin säilytti huumorinta-junsa, ja näki asioiden hyvät puolet. Hän selvästi iloitsi lapsenlapsistaan, ja erikoisen kirkas pilke syttyi hänen silmiinsä hänen nähdessään näitä neljännen polven vei-tikoita. Eräästä sairaala-käynnistämme jäi mieleeni se, kun hän katsoi puolivuo-tiasta Eemil-poikaa ja epä-selväksi käyneen puheen seasta erottui kaksi sanaa: ”Elämä alussa.”

Tänä päivänä

Tästä päivästä lähtien isämme on meidän muis-toissamme, ja yhteisiä vuo-sia eletään ajatuksissa ja pu-heissa. Itse muistan häntä kiitollisuudella ennen kaik-kea luotettavana isänä, mut-ta myös pitkäaikaisena työ-kaverina. Olihan hän aina töissä mukana, ja esimerkik-si rankametsään hän tuli vie-lä yli 80 vuoden iässä.

Mietin joskus, olenko osannut välittää ajatuksiani ja muistojani isästä omille lapsillemme. Samoin mie-tin, mitä muisteltavaa mi-nusta jää aikanaan.

Isämme kulkemiin elon-polkuihin on vaikuttanut voimakkaasti valtakuntien rajat ja niiden siirtämiset. Ennemmin tai myöhemmin me jokainen kuljemme sen viimeisen polun. Sydämeni toivoi on, että ennen kaikkea omani, mutta myös isän ja kaikkien läheisten polku johtaisi sinne valtakuntaan, jonka rajoja ei voi siirtää.

Isän muistotilaisuudessa 28.1.2006

Arto

Karjalaisuus vuoden teema

Karjalan Liitto on valinnut vuosien 2006-2007 teemaksi karjalaisuuden. Ei ole tarkoitus yksin karjalaisen pohtia asiaa, vaan siihen on kaikkien mahdollista paneutua. Vielä elää veteraanejakin, jotka nuoruutensa viettivät – sodasta johtuen – Karjalan maaperällä.

Olisikohan Teillä, rakkaat veteraaniveljet ja –sisokset, jäänyt jotakin muisteltavaa noista ajoista? Oma kohtaiset kokemukset meiltä vanhoilta alkavat pian olla lopussa viimeisen iltahuudon myötä.

Monet ovat saaneet matkainnostuksen pakkoluovutetuille alueille siirretyksi jo

neljänteen polveen. Vasta vuoden 1991 jälkeen on kyseinenkin matkustaminen tullut mahdolliseksi, joskin aina pienellä varauksella. Sillä aina ei se ”käsikirjoitus” toteudu suunnitelmien mukaisesti, vaikka edistystä onkin tapahtunut.

Meillä Hiitolan matkavilla on ollut onnea saada Keskimatkat hyvien kusi- en saattelemana reissuun ja Milja Peltomaan ja Raija Laaksosen autoemänniksi. Näille matkoille on ollut kysyntää, ja majapaikatkin ovat aina löytyneet vaihtelevasti. Viime kesän matkalla Hiitolan Pukinniemeen saimme yliopiston tutkijaryhmän matkaseu-

raksemme. Sekin oli mieluisa yllätys.

Niin että lähdetäänpä taas reissulle, kun ei etukäteen tiedä, minkälainen yllätys siellä odottaa. Olemme oppineet varautumaan niihin.

Aino Koppi
Noormarkku

Neljä naispolvea yhteiskuvassa karjalaisuusteenmerkeissä. Vasemmalta Aino Koppi päällään feresi eli karjalaisen naisen kansanpuku. Hänen vieressään hänen tyttärensä Kirsti Seppälä o.s. Koppi, jonka vieressä puolestaan tämän tytär Kirsi Koppi-Vuorinen ja vielä tämän tytär Siru.

Muistuma

Näin mie runolle rupesin muistelemmaa muinaisia Karjalan kunnahia marjaisia metsämaita kaunoja kankahia suurenmoisia saloja. Hongat huojui puut puheli. Mansikkaiset aholoilla punaposkisna pilkotti. Järvet siinsi sinisinä puurot somasti solisi.

Päivä paistoi linnut lauloi käki kultainen kukahti.

Vaan jo musta myrskypilvi idän suunnasta suhahti. Ilma synkeni syksyksi. Karjalan kaikki kansa mieron tielle mätkästihin. Pois tutuilta tanhuilta vierahille veräjille ympär Suomea saatettiin. Siint ei heimo herennynnä masentunut maan rakohon.

Alkoi uutta elämätä viritellä vierahissa. Jopa nousi kurkkihirsi oma kattopa kohosi. Siitä elämä sikisi.

Kaipuu sinne Karjalan syväalassa sykertää. Kotikontu tuttu sarka mielest ei lähe milläkää.

Anja

Juolaht mielehehin...

Eräs lapsuuden ajan mahtavia kyytejä antava vekotin oli napakelkka. Tai tuolla kelkallahan on monta eri nimeä. Jossakin päin se on hoijakka.

Laskiaisen lähestyessä ”isot pojat” sen aina pystyyn pistivät Nehvolassakin. Kelkan kyydissä sitä mentiin niin, että vesi silmistä sirisi. Oli se kelkan kyyti kyllä niin kovaa, että pääkin tahtoi siinä pyörälle

mennä.

Sellainen kelkka ilmestyi myös Leineperissä ollessamme joen jälle. Isomat pojathan sen sinne kähäivät, ja muistan, kuinka satakuntalaispoika komensi meitä tyttöjä: ”Sen tiätte, et ketarat suorina istutte.”

Ja niin me istuttiin kuin nautittuina kelkkaan, ja pojat antoivat kamalan kovaa kyytiä. Olivathan he laittaneet valtavan pitkän työntö-

puun, jonka päässä kelkka suorastaan kiisi eteenpäin. Monta isompaa poikaa oli työntämässä, ja silloinhan sitä mennään melkein tuhatta ja sataa.

Enpä tiedä, vieläköhän sitä tuollaisen vekottimen kyytiin uskaltaisi istahtaa, jos tilaisuus tulisi. Voisi mennä vaikkapa ”pupu pöksyyn”.

Terttu Ketola

Salattu serkku

Kuinkahan paljon asioita päätyykään ihmisten mukana haetaan, tulematta koskaan päivänvaloon? Joskus kuitenkin kuolinpesien selvittelyssä putkahtaa esille odottamattomia asioita.

Kummitätini kuoltua vuonna 1998 jouduin Sakari-serkun (ja puolisoittemme) kanssa selvittämään hänen jäämistöään. Täti oli ahkera kirjeiden kirjoittaja. Hän myös sai paljon kirjeitä ja säästi ne lähes kaikki.

Omasta elämästään kummitätini oli kirjoittanut useita vihkoja. Esiin tuli paljon mielenkiintoisia, mutta myös järkyttäviä asioita. Paljon oli arkkeja niputettu, kalastajalangalla solmittu yhteen ja päälle oli kirjoitettu teksti: ”Luekaa nämä.” Koska olen vanhetessani alkanut kiinnostua vanhoista asioista, otin ne itselleni, eikä Sakari niitä olisi halunnutkaan.

Tekstejä kotona lukiesani käteeni tuli pieniä jekkuoria sisältänyt nippu, joka vaikutti tosi vanhalta. Ensimmäinen enolleni Kurkijolle osoitettu Uudestakaupungista lokakuussa 1925 lähetetty kirje. Se oli ääretömän kauniisti ja kaipaavasti, tosin myös erittäin pettyneesti kirjoitettu, kos-

ka kirjoittaja odotti lasta. Kirjoittaja muisteli ihania Turun aikoja. Allekirjoituksena oli Lempi.

Lempi ja Kauko

Eno oli ollut Turussa suorittamassa asevelvollisuuttaan, ja ehkä Lempi siellä töissä, ja lempi oli leiskahtanut. Äitini on ker-tonut, että eno lähti melkein heti sotaväestä tultuaan naapurin pojan kanssa Kanadaan. Pojilla taisi olla sama syy äkkinäiseen lähtönsä.

Seuraava Lempin kirje oli osoitettu Anni-tädille, ja se oli kirjoitettu tammi-kuussa vuonna 1926. Siinä Lempi pyysi tätiä puhumaan järkeä veljelleen ja kertoi, että oli synnyttänyt pojan, jonka nimeksi tuli Kauko.

Enon kirje tädille kertoi heidän matkastaan ja muista kuulumisista usean arkin verran, sitten yhden arkin lopussa eno pyysi kirjoittamaan kotikuulumisia ja ”siitäkin Turun tytön asiasta”... Lause olisi jatkunut seuraavalla arkilla, mutta sen täti oli hävittänyt.

Uteliaisuuteni tietysti heräsi ja aloin kysellä. Äiti ei tiennyt mitään, eikä hänen nuorempi siskonsakaan. Soittelin siskolle, vel-

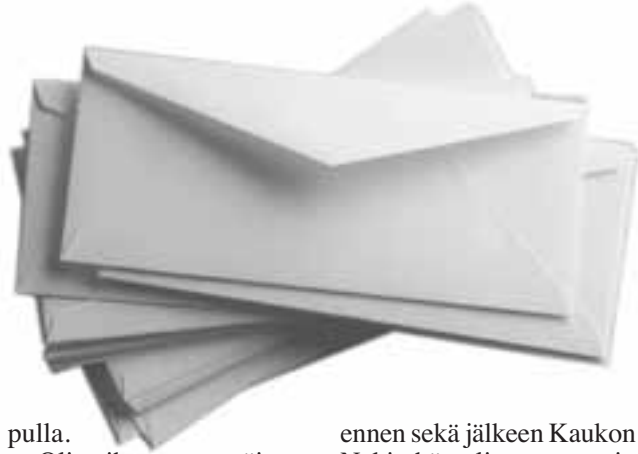
jelle, serkuille laihoihin tuloksiin, kunnes yksi serkuisista sanoi tienneensä, mutta suuttui sanoen: ”Mitä näitä vanhoja kaivelet?” Äitini tosin oli useamman kerran nähnyt unta, jossa hänen luokseen tuli mies, joka sanoi: ”Mie oon Jussin poika.” Äiti tietysti luuli, että se oli isän harha-askel, koska isänikin nimi oli Jussi.

Kauko alkaa löytyä

Asia vaivasi mieltäni ja soitin Uudenkaupungin kirkkoherranvirastoon kysellen lokakuun 1925 ja tammikuun 1936 välillä syntyneitä AU-poikalapsia, jonka äidin nimi olisi Lempi. Sieltä löytyi yksi, ja hänen nimensä oli Kauko.

Meillä oli pitkä keskustelu virkailijan kanssa, ja tulimme siihen tulokseen, ettei kannattaisi ottaa yhteyttä, koska hän oli jo iäkäs ja voisi kovinkin järkyttyä. Juttu jäi siihen, tiesinhän nyt, että oli olemassa serkkupoika.

Kului parisen vuotta, ja eräänä päivänä miehenni sanoi nähneensä telkkarissa ohjelman, jossa kolme miestä kertoi järkyttävää tarinaansa, kun saksalaiset veivät sota-aikana Norjasta suomalaisia merimiehiä Saksaan keskitysleirille pakkotyöhön. Yksi näistä miehistä oli tämä Kauko. Samasta asiasta on tullut kaksi muutakin ohjelmaa, viimeisin viime vuoden lo-

pulla.

Olin ihan tyytyväinen, kun olin nähnyt Kaukon telkkarissa ja todennut hänen muistuttavan enoa. Mutta taas tuli uusia asia, joka potki eteenpäin. Mieheni tuli kerran ulkoa sisälle ja sanoi, että viereiseen portaaseen oli tullut uusi asukas, jonka nimi oli R:n. Sitä sukunimeä ei ole kovin paljon.

Muutaman päivän mietiskelin. Sitten rohkaisin mieleni ja menin soittamaan ovikelloa. Kysyin avaamaan tulleelta naiselta, oliko hänellä sukulaisia Pyhäjärven alueella. Hän vastasi myöntävästi. Kysyin, oliko Kauko. Vastaus kuului: ”Hän on isäni!”

Kerroin tarinan kummitätini kirjeistä ja kutsuin naisen lukemaan ne. Niinpä hän tuli ja otti kopiot viidäkseen ne isälleen. Samalla hän kertoi, että Lempi oli antanut Kaukon pois neljän kuukauden ikäisenä ja että Lempillä oli ollut lapsi jo

ennen sekä jälkeen Kaukon. Nekin hän oli antanut pois.

Kyselin jonkun ajan kulu- tusta tyttäreltä, mitä hänen isänsä oli sanonut. Ei kuulemma sanaakaan. Ajan kuluessa jutellessamme tuli epäily, olikohan hän niitä kirjeitä isälleen antanutkaan. Taas ajattelin jättää jutun sikseen, sillä jos Kauko tiesi ja haluaisi ottaa yhteyttä, niin pallo oli hänellä. Mitään ei kuulunut.

Vihdoinkin tapaaminen

Ykskaks veljeni heräsi toimintaan. Hän kyseli minulta Kaukon puhelinnumeroa. Minulla ei sitä ollut ja kieltelin häntäkään soittamasta. Hän uteli kuitenkin tyttäreltä numeron, soitti ja kysyi, voisimmeko me mennä häntä tapaamaan. Lupa tuli.

Oli joulukuinen lauantai-aamu, kun lähdimme matkaan. Minulla oli mukana kirjeet ja muutama valokuva, jotka Jussi-enosta meil-

lä oli. Saavuimme sievän omakotitalon pihaan, ja komea mies tuli portaille vastaan. Siinä halattiin ja mentiin sisälle, jossa odotti herttainen emäntä.

Olimme kaikki vähän jännittyneitä. Aloin kertoa kirjeiden löytymisestä ja kaikesta, mitä vähänkin tiesin. Kauko luki liikuttuneena kirjeet, katseltiin valokuvia ja jännitys alkoi hellittää. Siinä vierähti monta tuntia. Tyytyväisinä lähdimme kotimatalle.

Näin ihmeellisesti asiat joskus etenevät. Olikohan jossain ennalta määrätty, että kummitädiin säilyttämät kirjeet joutuisivat käsiini ja herättäisivät uteliaisuuteni? Vaikka välillä luovutin, putkahti aina joku uusi juttu, joka tönä jatkamaan eteenpäin. Ellen olisi tonkinut loppuun asti, asia olisi varmaan jäänyt vai-vaamaan.

Olen erittäin iloinen, että olen saanut tavata ”uuden” 80-vuotta täyttäneen serkun. Eikä hänkään meitä torjunut, koska on soitellut ja lähettänyt kovista kokemuksistaan vankileirillä kirjoittamansa kirjankin. Itse puolestani lähetin hänelle alkuperäiset kirjeet, sillä ne ovat hänelle vielä arvokkaampia kuin minulle. Seitsemän vuotta kestänyt selvittely tuotti onnellisen lopputuloksen.

Irja Vehmanen

Paluu isovanhempien koulumaailmaan Koulumuseo avattiin Loimaalla

Entisajan opettajattaren asussa esiintynyt Irja Järvinen esitteli koulumuseota avajaisiin poikenneille.

Kaupungin keskuskirjaston kolmannessa kerroksessa vietettiin viime viikolla koulumuseon avajaisia. Nykyisin kirjastona toimiva rakennus on alunperin tehty Loimaan Yhteiskouluksi, joten rakennuksen ylämpään kerrokseen sijansa saanut koulumuseo on mitä keskeisimmällä paikalla entisessä koulussa kaupungin keskustassa.

Koulumuseon esineistön on pääosin koennut Eino Vepsä, joka toimiessaan opettajana ja koulun rehtorina Loimaalla kokosi esineistöä ja muuta materiaalia koulumuseota varten jo vuodesta 1963 alkaen eli pitkälti yli 40 vuotta. Ja aineiston täydentäminen jatkuu yhä.

Museon avajaisiin oli saapunut noin 60 henkeä. Kaikki olivat näkemäänsä ja kuulemaansa hyvin tyytyväisiä. Museon ylläpidosta vastaa Loimaa-Seura ry, ja se on tilauksesta auki ryhmille. Yksittäisillä kävijöillä on mahdollisuus tutustua kokoelmiin 28.2. ja 31.3. klo 15-18.

Avajaisyleisö sai nauttia nostalgisen ympäristön lisäksi Loimaa-Seuran tarjoamat kahvit. Kävijät saivat näyttelyssä palata omiin lapsuutensa ja nuoruutensa kouluvuosiin ja tapahtumiin satojen esineiden siivittäminä.

- Esineistö on koottu pääosin Loimaan kouluilta, kertoi kokoojana toiminut Vepsä. Nyt kokoelma on esillä jo neljännessä paikassa ja toivottavasti nyt saadussa tilassa se saa olla lopullisesti. Kokoelman tavarat ovat kaupungin omaisuutta, ja kaupunki omistaa myös tämän kiinteistön, joten ei luulisi senkään asian tuottavan ylitsepääsemättömiä vaikeuksia.

Luokat museokäyttöön

- Loimaa-Seura aloitti tilojen kunnostuksen kahden luokkatilan maalauksella. Sen jälkeen alkoi esineistön siirtotalkoot, joissa kyllä hiki nousi pintaan, koska oli melko raskasta tuoda

isoja kaappeja, pulpetteja ja harmoni kapeita portaita pitkin museotiloihin. Suuri ja vanha, mutta erittäin hyvä-ääninen harmoni ei mahtunut tulemaan mukassa muuten kuin nostamalla se miesten päiden yläpuolelle. Se ei ollut helppoa, kertoi Vepsä.

Museossa on yksi luokka sisustettu entisajan koulun tyyliin, joten siellä voi nykyinen opettaja luokalleen pitää vaikka historian oppitunnin. Näyttelytiloja on kaikkiaan neljä, joissa kussakin on esillä oma kokonaisuutensa. Yhdessä on oppikirjoja, vihkoja, kuvia, keittolan kalusteita ja opetusvälineitä.

Toisessa huoneessa voi katsoja nähdä AV-välineistön eli kuvan, sanan ja tekstin tekemiseen ja näyttämiseen tarvittavia laitteita. Mukana on mm. kuvaheijastin, joka saa tarvitsemansa valon öljylampusta. Vanhin oppikirja on 1870-luvulta ja vanhin pulpetti myös samalta vuosisadalta. Onneksi silloiset opettajat ovat sallineet oppilaiden nimikirjoitukset omaan pulpettiinsa. Nyt ne tiedot ovat kuin avointa historiaa.

Neljänteen huoneeseen on tarkoitus vielä laittaa

Mikä ei kuulu joukkoon? Kahvimuki on varmaan se, mikä ei ole kuulunut koululuokkaan ennen eikä kai kuulu nykyäänkään. Eino Vepsä sen sijaan sopii hyvin Lomaan koulumuseon luokahuoneeseen.

kuntoon käsityötilat esineistöineen ja lasten tekemien käsitöiden näyttely.

- Kiitän Loimaa-Seuraa ja kaikkia talkoolaisia hyvin tehdystä työstä sekä Loimaan kaupunkia siitä, että tällainen tila tuli koulumuseon käyttöön. Toivoisin näyttelyn saavuttavan mo-

nien ihmisten mielenkiinnon. Jokaisella meistä on omat koulumuistomme. Ne muistot kirkastuvat ja palautuvat paremmin mieliin täällä paikan päällä, kiteytti Vepsä pitkän urakan päätteeksi. Viidenteen paikkaan en enää näitä tavaroita siirrä, hän sanoi lopuksi.

Tottakai luokahuoneesta löytyy myös urkuharmonia. Käsi-työn opetusväline on vähän uudempaa vuosikertaa.

Eino Vepsä esitteli moottoreita ja kipinäkoneita ym. opetustyössä entisaikoina käytettyjä kohteita. Oppitunti oli oikein mielenkiintoinen.

Terveisiä Hämeestä

60 vuoden ajatuksia, muistoja ja mietteitä

Olemme asuneet uusilla asuinsijoilla näin pitkän ajanjakson. Vuosikymmenet olemme unelmoineet kotikyläämme Tiurulaan pääsystä, mutta nuoruusaika on

mennyt ootellessa, ja unelmat rauenneet.

Sllon olimme nuoria villikoita. Riemuiten odotettiin tulevaisuutta. Nyt vuodet ovat kuluneet, ja olemme harmaahapsia.

Ikävä ja kaihot ovat jääneet sydämen sopukoihin.

Siellä on kotikylämme Tiurula, autiona ja orpona, kotiseutumatkalla nähtynä, voikukat rehottivat kesän kynnyksellä ja toivat retkeilijälle hieman iloa mieleen.

Ja koivikot siellä ne huminoivat kuin aina

juhannus ois. Ennen kesän kaunis luonto, se kylpi auringossa.

Järvemme lahti kylämme keskeinen välkkyi laineiden vienossa tulessa.

Siellä siintää Tiurulan lahti, laineet rantahan lyö. Se ikävän siihen purkaa, kun villikot tulleet ei sen luo.

Se on silmänsä itkenyt sameaksi, vesi on ruskean harmaa. Kun tytöt ja pojat eivät saapuneet koskaan, se suruhun raukenee.

Ei kalasta siellä Kekin Simo eivätkä Veijalaisen tytöt uirannassa. Ajatukset, kaipuut, kaihot on monien muistojen summa.

Vuosikymmenet nuoruuden kaihot ne mielessä usein käy. Ne on kuin sadepäivä, miss' aurinkoa ei näy.

Onnellista vuotta 2006 ihan kaikille.

Kirsti Petäjämäki
(s. Kekki)
Hiitola Tiurula

Eino Heikinmaan Lapsuusmuistoja-sarjan osa 24

Majoittuminen

Äitini piti kerta kaikkiaan mahdolltomana Ky-mönkoskelle asti ajamista: ”Sanoin niille virkailijoille ’Ajatelkaa, että olen tänne saakka tullut 15-vuotiaan poikani kanssa. Mieheni on vielä armeijan leivissä, ja kaksi nuorinta lastani tulee vanhan naisen kanssa joskus myöhemmin. Sitä en tiedä, missä he tällä hetkellä ovat, eivätkä he tiedä, missä minä ja poikani olemme.

Minä en lähde mihinkään tästä kirkonkylästä, ennen kuin koko perheeni on koossa. Toiseksi minä olen talonemännän lisäksi naisten vaatteen ompelija, joten nyt kun ei ole navettatöitä, voin hankkia perheelleni vähän leipärahaa, jota siellä kaukana maalauskylässä ei varmaan ole.”

Tämä puheenvuoro pani virkailijat ajattelemaan asiaa vähän tarkemmin, ja he pyysivät tulemaan hetken perästä uudelleen. Sanoin, että minä olen tässä niin kauan, kunnes selviää, mihin voimme majoittua. Hetken he pitivät keskenään palaveria, ja puhelinsoitto osoitti, että asia oli kunnossa. Se on väliaikainen, kunnes saadaan pitempiaikainen asunto niin ihmisille kuin hevosellekin. Tämä väliaikainen asunto on kapalaisen pappila ja vain siihen saakka, kunnes jokin toinen löytyy. Virkailija neuvoi tien sinne, eli niin tämä asia on tällä kertaa kunnossa.” Tähän tapaan tullessaan takaisin äitini kertoili käymästään keskustelusta sisällä olevien virkailijoiden kanssa.

Pappilassa

Niin me läksimme ajelemaan sinne pappilaan, jos-

sa meidät otettiin hyvin vastaan. Hevoselle löytyi paikka tallissa, ja meidät vietin aivan peräkamariin. Tuntui aivan uskomattomalta, että meidät majoitettiin näin hienoon paikkaan eikä mihinkään renkitupaan tai vastaavaan, joka olisi tuntunut paljon kodikkaammalta kuin tämä hieno peräkamari.

Meille tarjottiin jotain iltapalaa. Samalla isäntäväki vähän uteli, millaista väkeä me oikein olimme. Äitini selitti: ”Meidät sijoitettiin tänne vain väliaikaisesti, kunnes saamme jonkun toisen asunnon, sillä meitä on kaikkiaan kuusi henkilöä. Mieheni, joka on vielä armeijan palveluksessa, ja kaksi nuorempaa lasta vanhemman ihmisen eli mieheni siskon kanssa jossain maailmalla.

He joutuivat lähtemään viikkoa aikaisemmin, koska vanhat ja lapset evakuoitiin viikkoa aikaisemmin kuin kaikki muut. Emme ole sen jälkeen heistä kuulleet mitään. Emme tiedä, missä päin he tällä hetkellä mahtavat olla.”

”Alkoi totuttautuminen Keski-Suomen maisemiin, jotka olivat vähän toisenlaiset, kuin mistä olimme lähteneet.”

Samalla kerrottiin vähän omaa matkaamme, joka kesti lähes kaksi viikkoa ensin hevosilla ja lehmät ajamalla rajan tälle puolelle ja sitten rautateitse Laukaalle ja sitten hevoskyydillä tänne Viitasaarelle, johon meidät on nyt sijoitettu. Onko se lopullinen, sitä ei kukaan vielä tiedä.

Kiitimme maukkaasta iltapalasta ja menimme kahden lakanan väliin nukkumaan, mitä ei ollut tapahtunut pitkään aikaan. Tuntui jotenkin uskomattomalta pehmeällä vuoteella nukkuminen, kun tämän matkan aikana aina oli ollut vuoteena kova alusta etupäässä lattia, vaikka on sentään ollut katto päällä, ettei ole tarvinnut tähtitaivaan alla nukkua.

Tähän pappilan peräkamariin päättyi tällä kertaa minun ja äitini ensimmäinen evakkomatka. Alkoi totuttautuminen Keski-Suomen maisemiin, jotka olivat vähän toisenlaiset, kuin mistä olimme lähteneet.

Evakuoituina Viitasaarella 1940

Pappilassa majoittuminen kesti ainoastaan vajaan viikon, koska äiti kävi joka päivä siirtoväen huollosta tai vastaanotosta kyselemässä etupäässä majoitusta koskevia ja kaikkia muitakin siirtoväkeen kuuluvia asioita. Ensimmäinen ehto kaikilla oli, että oli saatava jonkinmoinen asunto perheelle. Silloin elettiin vielä talviaikaa, jotain huhtikuun alkua luullakseni, sillä ajanlasku oli tuossa hötäkässä mennyt vähän sekaisin.

Muutaman päivän kulukseni meillekin luvattiin asunto, sellainen pieni Ömannin talo, jossa asui tytär äitinsä kanssa. Siinä oli keittiö ja kaksi kamaria, joista toinen oli vähän suurempi. Meille oli luvattu se isompi huone, johon oli eteisestä suoraan ovi. Talon

väen piti vielä laittaa se muuttokuntoon, sillä siinä oli asunut talon poika, joka oli vielä armeijan leivissä. Äiti ja tytär tyytyivät keittiöön ja siihen pienempään kamariin.

Maalari Matti Korhoselta saatiin talli, johon voimme sijoittaa hevosen.

Talo sijaitsi työväentalon takana, missä oli paljon työläisten rakentamia pieniä omakotitaloja. Taloryhmän ja taajaman välittömässä läheisyydessä, niiden välissä oli pieni metsäisen kalliomäki, joka esti näkyvyyden kirkkosaareen ja kirkonkylään. Se oli silloin se, nyt se on kaupunki.

Matkaa kauppoihin oli vain puoli kilometriä, mutta kirkolle kilometri enemmän, koska se oli saarella. Siellä oli myös kauppia, hotelli, lääkäri, apteekki ja laivalaituri, joka kesäaikaan näytteli suurta osaa pitäjän elämässä.

Siihen poikkesi laiva kaksi kertaa viikossa. Se poikkesi kolmessa neljässä laiturissa pitäjän alueella tuoden kauppoihin tavaraa ja myös matkustajia, koska linja-autoliikenne siihen aikaan oli polttoaineen takia hyvin vähäistä.

Ömannille asumaan

Päivä päivältä saapui Viitasaarelle uusia siirtolaisia, ja heidän joukossaan oli isänikin. Se helpotti äitiä aika paljon, sillä hän oli tähän asti joutunut järjestämään kaikki asiat. Ja isä oli erittäin tyytyväinen, kun äiti ei ollut lähtenyt mihinkään sivukylille, vaan oli pysynyt täällä kirkolla. Samoihin aikoihin saimme tiedon, että se Ömannin paikka, jonne me saimme muuttaa, oli vapaa.

Eihän siinä mitään suuria tarvittu, kun ajoimme kuorman vain pappilan pihasta sinne uudelle asunolle, jossa voisimme asua kauemmin ja omassa rauhassa. Ensin tuntui uskomattomalta, että sielläkö sitä oli ruvettava asumaan ilman mitään työhommia. Mutta ei niitä töitä siinä vaiheessa varmaan paljon ajateltukaan, vaan haluttiin vain levätä kaiken mylerryksen jälkeen ja odotella, kuinka elämä alkaisi järjestäytyä.

Millään tavalla vanhempani eivät olleet hermostuneita tai epätoivoisia, ei ainakaan minun mielestäni näyttänyt siltä. Se, mitä kaikkein eniten isä ja äiti tuntuivat jännittävän, oli se, että missähän perheen nuorimmat ja vanhin jäsen mahtoivat olla ja kuinkahan he olivat oikein selvinneet. Hehän olivat joutuneet lähtemään runsas viikko aikaisemmin. Toivoimme, että heillä olisi tieto siitä, mihin päin me olimme joutuneet ja että he tulisivat myös Viitasaarelle, jotta saisimme koko perheen yhteen paikkaan.

Perhe koossa

Olisihan paljon turvallisempaa, kun kaikki olisivat yhdessä. Eikä sitä tarvinnut

Oi niitä aikoja

entisiä ja lapsuusvuosia noita

Muistelmani alkavat aivan lapsuusvuosistani Kurkijoen Saareksen kylästä 16-vuotiaaksi nuorukaiseksi asti. 4.1.1942 sain kutsun IS-joukkoihin Kurkijoelle, ja siitä alkoi Suomen armeijan palveleminen aina 23.10.1945 saakka. Nämä tarinat olen kirjoittanut aivan muistinvaraisesti, on ole mitään muistiinpanoja käyttänyt. Ne muuttamat päivämäärät, jotka tästä löytyvät, on otettu teoksista, jotka on myös mainittu.

Eino Heikinmaa

kovin kauan odottaakaan, kun täti saapui Ellan ja Anja Liisan kanssa Viitasaarelle, niin että koko perhe oli taas koossa. Tarkkaa saapumisaikaa en muista, muttei siihen kuitenkaan montaa viikkoa mennyt, kun saimme kaikki olla saman pöydän ympärillä ja kertoilla, missä kaikessa sitä oikein oli reissuttu.

”Viitasaarellekin avattiin oikein sairaala tuhkarokkoa sairastavia varten.”

Kun koko perhe oli koossa, tuntui yksi pikku huone vähän ahtaalta. Sen huomasi myös talonväki ja halusi siirtyä siihen yhteen huoneeseen. Siten me saisimme käyttöömmä ne kaksi huonetta. Kyllähän se meille sopi. Siinä oli myös keittiö, jossa voitiin valmistaa ruokaa koko perheelle, sillä se oli melkein välttämätön toimeentulon takia.

Ei kulunut kovinkaan kauan, kun meille tarjoutui mahdollisuus pieneen työhönkin, koska meillä oli hevonen ja siinä vielä rekikin. Oli talvi, joten evakotkin tarvitsivat lämmityspuita huoneitten lämmittämiseen. Niitä oli siellä Hännilänsalmessa, jossa oli kunnan halkovarasto, josta niitä sai huollosta saadulla lapulla, mutta piti vain käydä hakemassa. Ne täytyi hevospellillä hakea jäätä myöten, sillä maantieltä oli rekikeli jo mennyt. Halonhakkureissuja minä sain tehdä sitä oli ruvettava asumaan ilman mitään työhommia. Mutta ei niitä töitä siinä vaiheessa varmaan paljon ajateltukaan, vaan haluttiin vain levätä kaiken mylerryksen jälkeen ja odotella, kuinka elämä alkaisi järjestäytyä.

Viimeiset reissut vähän jännittivät, sillä en ollut ennen jäällä paljon liikunut, etenkin keväisin. Heiniä hevoselle kävin taas hake-masta Suovanlahdelta, jossa sijaitsi Viitasaaren kunnan maatila, jossa sijaitsi myös kunnan vanhainkoti. Sieltä sai heiniä niin ikään huollosta saadulla lapulla siihen saakka, kunnes ruoho alkoi kasvaa.

Sukulaisia saapuu

Joka päivä siirtolaisten määrä vain lisääntyi. Heidän joukossaan tuli jo tuttu-jakin: äitini vanhemmatkin ja veljekset Toivo ja Tauno Vaittinen. Kurkijokelaisia oli hajotettu hyvin moneen Keski-Suomen kuntaan, mutta Viitasaari oli tietääkseni sellainen keskuspaikka, johon myös kunnan seurakunnan edustajat sijoittuivat. Isä sai siirtolaisten edustajan paikan kunnantoimistosta ehkä siitä syystä, että hän oli Kurkijo-

ella ollessaan kunnanvaltuuston jäsen ja jäsenenä eräissä lautakunnissa.

Vaittisen veljeksistä Taunolla vaimoineen oli mukanaan äitini isä ja äiti, sillä heillä ei vielä ollut muuta perhettä, koska olivat juuri menneet naimisiin, kun taas Toivo-enolla ja Lyydia-tädillä oli jo suuri perhe itsellään. Tauno-eno sai asunon siitä meidän läheltä Tsuldsin talossa, mutta Toivo-enolla oli vaikeuksia saada asuntoa suuren perheen kanssa, joten me ja oimme asuntomme heidän kansaan.

Olimme jo muuttaneet niihin kahteen huoneeseen, mutta silti meitä oli aika paljon samassa asunnossa. Kaikki sopivat kyllä pitkälle, mutta jos halusi lähteä ulos, täytyi mennä toisten ylitse, sillä yhtään tyhjää lattiatalaa ei ollut. Jokainen neliosenttimetri oli käytössä, kun oltiin pitkällä.

Niin ahtaassa asumista ei kestänyt kovinkaan kauan, olisiko ollut viikon tai kaksi, kun kohtalo puuttui asiasta. Silloin näet puhkesi tulirokkoepidemia ainakin Keski-Suomessa. Olen kuullut monen evakon kertovan, että hän on sairastanut tuon tarttuvan kuume-taudin. Kyllähän sitä sairastivat paikkakuntalaisetkin, eivät vain evakot.

Viitasaarellekin avattiin oikein sairaala tuhkarokkoa sairastavia varten. Ja Vaittisen perheenkin, joka asui meidän kanssa, lapset sairastuivat siihen kulkutautiin. Heidät siirrettiin kaikki sinne sairaalaan, joten me jäimme oman sakin kanssa.

Kahden viikon karanteeni

Vaittisten sairastuminen tiesi kahden viikon karanteenia myös meille, kun taudin itämisaika oli kaksi viikkoa. Mekin olisimme voineet saada heiltä bakteerin ja levittää sitä edelleen, jos olisimme liikkuneet vapaasti ihmisten seurassa. Minä sain vähän liikkua ja suorittaa tärkeimpiä tehtäviä kuten ruokatarpeiden hankkimista.

Tehtäviini kuului maitohinkin vieminen joka aamu sen pappilan navettarakennuksen nurkalle, jossa olimme asuneet vähän aikaa. Siihen he aina olivat laittaneet määrätyn määrän maitoa. Mennessäni sitä hakemaan vein toisen hinkin tilalle, jonka taas seuraavana aamuna hain ja vein tilalle toisen.

Eija Karén kynä kertoo

KAHE KESE MÄNNES ON VIRSTAT POIKITTAI!

**Suhteet
maanomistajiin**

Jotkut siirtolaiset eivät olleet saaneet maata vuoden 1940 pika-asutuksessa ja joutuivat odottamaan pitkään, saaden maatilan vasta jatkosodan jälkeen. Maaliskuussa 1947 Vampulan Karjalaiset -yhdistys totesi, että jotkut köyhemmät evakkoperheet, jotka olivat oikeutettuja maatilaan, eivät olleet sitä vielä saaneet. Samanaikaisesti varakkaammat evakkoperheet ostelivat lisää maata ja yhdistyksessä oltiin huolestuneita, olisiko maata riittävästi kaikille. Pöytäkirjassa sanotaan:

”Paikkakunnan maanluovuttajat ovat koko ajan myyneet lisämaita tarvitsijoille, tapahtuu ilmeisesti siirtoväen maansaannin kustannuksella - ei saisi tapahtua ennen kuin ensisijaiset maansaajat ovat saaneet tilansa.”

Evakot, jotka olivat saaneet tilansa vuonna 1944, alkoivat hankkia täyden omistajuuden tilaansa vuonna 1947 maksaen sen valtion obligaatioilla. Näin ollen on ymmärrettävää, että yhdistyksessä oltiin huolestuneita siitä, että kaikki siirtolaiset eivät olleet saaneet tilaansa vuoteen 1947 mennessä.

Toinen ristiriidan aihe, joka nostettiin esille samaisessa vuoden 1947 kokouksessa, koski yhteismetsäpalstoja. Yhteismetsiä oli perustettu tiettyihin kyliin paikkaamaan suurta äkillistä tarvetta metsäalueisiin. Vampulan Karjalaiset ry ehdotti, että jokaiseen tilaan pitäisi liittää oma metsäalueensa, sillä Vampulan kuntaan kuului varsin paljon metsää (60-65 prosenttia kokonaispinta-alasta).

Tämä vähentäisi ristiriitoja, joita ilmeni yhteismetsien jakajien kesken. Muutamat vampulalaiset metsänomistajat olivat myös hakanneet alueita, jotka jo oli nimetty lunastettavaksi kunnalle. Kokous katsoi asian olevan vakavan ja tarvitsevan pikaista selvittämistä.

Eräs haastattelu toi esille mielenkiintoisen näkökulman maata luovuttaneiden maanomistajien katkeruuteen. Vaikka monet maanomistajat pitivät käytäntöjä epäoikeudenmukaisina, tämä ei välttämättä ollut niinkään kritiikkiä itse eva-

1950-luvulla Vampulan joka maatalossa oli lehmii, ja heinä tuihattiin seipäillä. Kuvassa Poutasen talon heinäväki kahvitauolla kesällä 1960. Kaikki tuntuu hyvin romanttiselta verrattuna nykyajan heinäkorjuuseen. Kuva Erkki Poutasen kokoelmasta.

Osa 3

Liisa Kohonen:

Karjalaisten evakoiden sopeutuminen Vampulan kuntaan vuosina 1939-49

Kurki-juhlia vietettiin Vampulassa 29.7.1962. Pääjuhla oli urheilukentällä Urheilutalo Jukolan takana. Kuvassa juhlayleisöä. Kuva Erkki Poutasen kokoelmasta.

koita kohtaan. Pikemminkin kritiikki kohdistui asutslautakunnan jäseniin, jotka päättivät maan jaosta. Yleisin valitus oli se, että lunastuksia ei tehty tasapuolisesti, vaan etenkin suurtilallisia kohdeltiin epäoikeudenmukaisesti.

Lähteistä kävi ilmi myös joitakin ääritapauksia. Vuonna 1946 esimerkiksi eräs maanomistaja ampui evakon, joka oli asutettu väliaikaisesti hänen tilalleen. Vaikka tämä on toki yksittäistapaus eikä kerro laajemmin evakoiden ja maanomistajien suhteista, se osoittaa kuitenkin, että ilmapiiri oli ajoittain kireä. Eräissä muissa äärimmäistapauksissa poliisi kutsuttiin paikalle sovittelemaan osapuolten kiistoja.

Kulttuurinen sopeutuminen

Suurimmat kulttuuriset erot karjalaisten ja paikallisten vampulalaisten välillä liittyivät erilaiseen murteeseen. Karjalan murre oli ymmärrettävästi yksinkertaisiin tapa erottautua evakoksi. Eräs haastateltava muisti kärsineensä koulussa puhetavastaan erityisesti siksi, että hänen kansakou-

lunopettajansa näki tehtäväkseen paikkakuntalaistaa karjalaiset lapset heidän puhetapaansa myöten. Väärinymmärrykset olivat melko tavallisia esimerkiksi siksi, että evakoilla ja paikallisilla oli murteisissa sanastollisiakin eroavuuksia.

Useassa haastattelussa tuli esille myös Satakunnassa yleinen tapa ”tehdä päiviä” eli maksaa esimerkiksi työkoneen lainaaminen päivän työllä pelloilla. Jokainen haastateltu evakko piti käytäntöä kummallisena ja alentavanakin; ajateltiin, että karjalainen ei tekisi maatyömiehen töitä vastineeksi. Eräs haastateltu tosin näki, että kyseisen käytännön ansiosta säästyti rahaa.

Tapa ”tehdä päiviä” katosi Vampulasta kuitenkin aika pian sodan jälkeen, ja kaksi haastateltua arveli sen johtuvan suureksi osaksi karjalaisista evakoista. Karjalainen tapa sen sijaan oli antaa osa esimerkiksi teurastetusta eläimestä naapurille ”tappajaisina”. Kuten eräs haastateltu huomautti, paikalliset vampulalaiset eivät vastaavasti tehneet näin, mikä aluksi saatettiin tulkita loukkaukseksi:

”Mie elin sit niin kuin Karjalassa elettiin. Kun tapettiin sikakin, niin aina vietiin naapuriin tappajaisii - ja vietiin mitä vietiin, niin eihän hyö mittään kukaan tuonu.”

Useimmat Kurkijoen evakot sijoitettiin vuonna 1940 aluksi Pohjanmaalle ja sieltä myöhemmin pysyvästi Vampulaan. Pohjanmaalaisten ja vampulalaisten eroavaisuus mainittiin kolmessa haastattelussa. Usein juuri tämän vertailun tuloksena katsottiin, että heidät otettiin hyvin vastaan Vampulassa.

Paikallinen Vampulan Karjalaiset -yhdistys mai-

nittiin tärkeänä yhdistävänä ja tukevana tekijänä evakoiden keskuudessa, sillä se ajoi heidän asiaansa monin tavoin paikallisella tasolla. Myönteinen vaikutus oli myös sillä, että kaksi karjalaista valittiin Vampulan kunnanvaltuustoon jo vuonna 1947.

Useimmat haastatellut painottivat, että varsinkin alkuaikoina oli tärkeää, että valtuustossa oli ihmisiä, joilla oli henkilökohtaista kokemusta evakoita koskevasta asioista. Ensijaisen tärkeää uuteen yhteisöön sopeutumisessa oli toisaalta myös se, että useimmat karjalaiset kyläyhteisöt oli pystytty pitämään kokolaila yhdessä asutusta suunniteltaessa.

Vuosi 1949

Vampulan Karjalaiset ry:n pöytäkirjasta löytyy seuraava havainto:

”Todettiin, että vuosi 1948 on Vampulan Karjala-seuran toiminnassa ollut melko hiljainen. Tähän on ollut vaikuttamassa aikojen palautuminen lähes normaaliin, joten siirtoväen asioiden hoidossa ei ole ollut suurempia toimia.”

Tarkasteltaessa pöytäkirjaa eteenpäin on siitä havaittavissa yleinen ilmiö: kokouksia ei enää vuodesta 1949 pidetty yhtä säännöllisesti kuin alkuaikoina, eivätkä käsitellyt asiat niinkään koskeneet sopeutumisen virallisia tai lakiaisioihin liittyviä puolia. Yhdistyksen rooli muuttui ja painottui karjalaisen kulttuuriperinnön ylläpitämiseen. Ilta-erien perinnettä pidettiin yhä yllä.

Kansalaisella tasolla yleinen ilmiö oli se, että evakoiden ryhmäidentiteetti oli muuttumassa ja näin ollen myös erilaisten Karja-

la-yhdistysten arvo muuttui. Yhä enemmän yhdistysten rooliksi miellettiin 1950-luvun alkupuolelta lähtien muistojen ja karjalaisten perinteiden hengissä pitäminen.

Sisäasiainministeriön päätöksellä joulukuusta 1948 lähtien vanhat karjalaiset kunnat, jotka olivat jatkaneet toimintaansa uudella paikkakunnalla, lakkautettiin. Kurkijoen kohdalla lakkautuspäätös tehtiin vuoden 1948 syyskuun kokouksessa.

Kurkijoen seurakunta sen sijaan lakkautettiin vuosien 1949 ja 1950 vaihteessa, jonka jälkeen viimeisetkin evakot kuuluivat sijoituspaikkakuntansa seurakuntaan. Nämä kaksi virallista toimenpidettä auttoivat osaltaan hyväksymään tilanteen pysyvyyden.

Monet evakot olivat jo lunastaneet heille annetun tilan valtion obligaatioilla vuoteen 1949 mennessä. Haastatteluissa tuli esille etenkin se, kuinka tärkeä psykologinen vaikutus oli sillä, että evakoilla oli jälleen itse omistamaansa maata viljeltävänä.

Myös suurimmat maanomistajien vihamielisyydet lunastuksia kohtaan olivat vaimenneet. Toki kaikki ristiriidat eivät olleet vielä ratkenneet, sillä esimerkiksi eräät vampulalaiset pankit alkoivat tiukentaa lainanantokäytäntöjään vasta 1940-luvun lopulla.

Loppupäätelmä

Sota oli traumaattinen kokemus kaikille osapuolille. Evakoiden tuntema kodin menetys ja vieraalle paikkakunnalle asettuminen lisäsivät vielä kokemuksen traumaattisuutta. Näin ollen on tärkeää tarkastella koko sopeutumisprosessia myös näiden psy-

kologisten tosiasioiden kautta.

Hallinnolliset päätökset, jotka tehtiin kansallisella tasolla, olivat yleisesti ottaen tehokkaita ja sopeutumista edistäviä. Sotatilanteessa oli suuri saavutus, että niin yksityiskohtaisesti laadittu asutussuunnitelma oli mahdollista tehdä jo niin aikaisin kuin vuonna 1945.

Kuitenkin 11 prosentille suomalaisista oli löydetty uusi vakituinen asuinpaikka mahdollisimman nopeasti. Vaikka yksittäistapauksissa jotkut evakkoperheet joutuivat odottamaan tilaansa pitkään, siviilihallinnon toimet lopulta kuitenkin ratkaisivat asuttamismongelman.

Huolellista suunnittelua oli toisaalta se, että valmisteluja jatkettiin Jatkosodan aikana ja toisaalta päätös pitää kyläyhteisöt mahdollisimman ehjinä myös uudella paikkakunnalla. Kokonaisuudessaan siviilihallinto tarjosi varsin vakaa pohjan evakoiden asuttamiselle ja lopulta sopeutumiselle.

Vampulan olosuhteet olivat suosiolliset pikaiselle aloilleen asettumiselle useastakin syystä. Pääsyy oli siviilihallinnon halukkuus ja kyky ratkaista ongelmia varsin joustavasti. Merkittävää maansaannin kannalta oli se, että Jonkan kartanon maiden tultua kunnalle oli yksityisen maan tarve pienempi. Vampulan vahva maataloudellinen pohja oli myös selkeä etu asutuksessa ja teki esimerkiksi kylmien tilojen perustamisen tarpeettomaksi sekä toi evakot nopeammin tuottavan työn piiriin.

Sopeutuminen paikallisella tasolla ei kuitenkaan ole yksinkertainen asia, sillä jokainen evakko koki sen omalla tavallaan. Kuitenkaan erot yksilöiden välillä eivät vaikuta kovin suurilta. Maata luovuttamaan joutuneiden maanomistajien katkeruus oli varmastikin todellista, mutta se ei johtunut ehkä niinkään itse evakoista, vaan vaikeasta tilanteesta yleensä. Karjalaiset olivat vain sopivia syntipukkeja.

Oli mielenkiintoista huomata, että vuoteen 1949 mennessä sopeutuminen Vampulaan oli jo vakaalla pohjalla. Kymmenen vuotta ei ole kovin pitkä aika traumaattisten kokemusten yli pääsemiseksi. Sopeutuminen oli lopultakin yksilöstä itsestään kiinni, kuten eräs haastateltava totesi:

”Kaikki jollain tavalla pääsi alkuun - on henkilöistä kiinni, miten hyvin pärjäsi muuten.”

Kun kokolailla vakaat ja turvalliset olosuhteet olivat olemassa, yksilölliset erotkin olivat pienemmät ja juurtuminen uuteen kotipaikkakuntaan saattoi edistyä myönteisesti.

Liisa Kohonen on tehnyt tutkielmansa keväällä 2002 opiskellessaan Tampereen lyseon lukion englanninkielisellä IB linjalla.

Voittoja ja tappioita

Viime aikoina on kisailtu kovasti hyvin monilla rintamilla. Suurin kilpailu käytiin kahdeksan kilpailijan välillä, se oli karsinta, jossa pudotettiin kuusi pois ja kaksi parasta sai jatkaa loppukilpailuun. Kisassa oli paljon panoksia, sillä jokaisella suomalaisella oli yksi "paukku" käytettävänä. Ja sen sai jokainen meistä "aseenkantoluvan" omistajista ampua sekä alku- että loppukilpailussa. Valitettavasti vain lähes kolmekymmentä prosenttia jätti kisapanoksensa käyttämättä. Syitä moiseen veltouteen sopii ihmetellä, sillä ei luulisi olevan suinkaan yhdentekevää, kuka on maamme presidentti seuraavat kuusi vuotta.

Siinä loppukilpailussa sitten voittaneita oli yli puolitoista miljoonaa suomalaista, mutta ei hävinneitäkään vähän ollut, melkein saman verran, joten tarkalle meni. Ja mielestäni kisa oli hyvä, vaikka en ollutkaan voittajien puolella. Muuten olen myös sitä mieltä, että ei ole mitään väliä sillä, onko presidentti mies tai nainen muuta kuin silloin, jos se olisi minun vaimoni!

Passiivisina pelikentän reunoilla löhöivät ne kaik-

ki, jotka eivät kisaan itse osallistuneet. Seuraaviin vastaaviin otteluihin pitäisi näille kansalaisvelttoudesta kärsiville keksiä jotain pirstävää kuten kanankakkaa kasveille puutarhassa.

Ja kohta alkavat taas toiset kisat tuolla Italian Torinossa. Ei liene paljonkaan pieleen veikattu, jos sanoo niiden kisojen kiinnostavan jopa miljoonia suomalaisia ainakin silloin, kun meikäläisillä on mahdollisuuksia saada hyvä sijoitus. Ja jos kultaa saadaan, niin monen "pelihousut repeilevät" siinä sohvan nurkassa, ja tunnelma on korkealla. Me voitimme! Kyllä olemme hyviä!

Mutta jos ei tulekaan mitalia, niin silloin helposti ärräpäättelentelevät ja kilpailijat ovat huonoja. Mitä niitä sinne on laitettu, munaavat meikäläisinkin!

Niinhän se on. Voittajien kanssa samaistutaan, hävinneitä ei haluta edes puhutella saatikka ottaa osaa tappion hetkellä. Toivotaan kuitenkin, että meille kaikille tulisi niitä kaivattuja ilon hetkiä sieltä Torinosta, että saisimme olla "voittajia" siinä sohvallakin, tuumii

Tulevaisuuden tutkija

Konsertti Loimaan Teatterissa

Loimaan Seudun Musiikkiopiston viulusoitton opettajan virassa työskentelevä Ferenc Juhász konsertoi keskiviikkona 15.2. klo 19 Loimaan Teatterissa. Konsertin ohjelmassa kuullaan muun muassa J.S.Bachin g-molli soolonaatti viululle ja c-molli sellosarja.

Bach on säveltänyt viululle kolme sonaattia ja kolme partitaa, joista g-mollisonaatti on tunnetuimpia. Sellosarja koostuu kuudesta, pääasiassa tanssisävelmiin perustuvasta osasta; ne ovat kauan olleet unohduksissa, mutta Pablo Casals on niitä ottanut ohjelmistoon.

Alunperin viulun ja sellon soolokappaleita Juhász esittää alttoviululla. Muisa kappaleissa mukana on Juhász-trio, jossa Ferenc Juhászin lisäksi soittavat

Ferenc M. Juhász alttoa ja Attila Juhász käyrätorvea.

Unkarilainen Juhász on saanut alttoviulunsoittajan diplominsa Budapestissa 1986. Hänen taitelijauransa 20-vuotisjuhlakonserttisarja jatkuu myöhemmin Unkarissa.

Ferenc Juhász Loimaan teatterilla keskiviikkona 15.2. kello 19. Ohjelman hinta 10 euroa, sisältää kahvin ja pullan. Opiskelijat ilmaiseksi.

Asianajaja

ASIANAJAJA
on asianajajaluotteluun hyväksytty lakimies, jolla on säädetty kokemus ja taito. Asianajajan toimintaa valvovat Asianajajaliitto ja oikeuskansleri. Asianajotoimistot hoitavat myös maksuttomia oikeudenkäyntejä ja oikeusturva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN

Varatuomari
Julkinen kaupanvahvistaja
Kauppalaankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

Asianajaja, varat. Jari Heikman
varatuomari Kaarina Nylamo
varatuomari Katri Nieminen
varatuomari Anne Röppänen
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa,
puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. C. G. E. Mannerheim
2. 700 000 miestä
3. Simon Pietari

4. noin 200 000 naista
5. noin 100 000 neliökilometriä suurempi
6. Pohjoisessa on enemmän soita.
7. itävaltalainen
8. vuonna 1998
9. Maiju Lassilan
10. Alankomaat

LOIMAA VIIALAN KONDITORIA-KAHVIO

Kauppalaankatu 2, puh. 763 2001
Avoinna: Ma - pe 8.30-17

LAATUA EDULLISUUTTA AMMATTILAISELTA

- Kellohuoltopalvelu
- Käsikaiverrukset
- Konekaiverrukset
- Korukorjaus/ kivi-istutustyöt
- Sormuksien valmistus
- Ja nyt myös lasikaiverrus

KAIKKI PAIKAN PÄÄLTÄ

KELLOLIIKE
Juhani Lankinen Ky
Kauppalaankatu 2, Loimaa
Puh. (02) 763 2760
(Kaupungintaloa vastapäätä)

ERLUND-talo

Hengittävä hirsitalo. Rakenteissa ei muoveja eikä epäorgaanisia aineita. Englannin MTV:n valinta Suomen edustajaksi Grand Designs-ohjelmaan.

Asu terveellisesti, hengitä vapaasti unelmiesi talossa, Erlund-talossa!

MELLILÄN HIRSITYÖ
Ysitie 345, 32300 MELLILÄ
Kotimaan myynti:
Juhani Eklund p. 0400-530 979
e-mail: myynti@erlund-house.com

Erikoishammasteknikko

EHT-liiton jäsen

MARKO ROSENDAHL

Vastaanotto Heimolinnankatu 14 Loimaa

Ajanvaraus puh. (02) 763 1179

KOTISEUTUMATKAT

KURKIOELLE 2006

4 vrk 12.-15.6., 15.-18.6.
ja 26.-29.6.
3 vrk 14.-16.7.

4 vrk matkat **280 €/hlö/PH**
3 vrk matkat **225 €/hlö/PH**

Hinta sis.: Maj. hot. Vierasmaja H2 puolihoitolla, kuljetus, viis., vak.
Kysy myös muita matkojamme, ryhmille. Paikkoja myös muille lähtöpäiville.

Puh. (02) 486 5880
www.matka-niinimaki.fi

MUSIIKKIVÄEN PALVELUPAIKKA LOIMAAN MUSIIKKI

Puh. 7622 950,
Oikokatu 3
Avoinna: ma-pe 10-17.30 la 10-14.00

Kaipuu saa näkyä

PALVELEMME
Ma - To 9 - 17
tai sopimuksen mukaan

Palininkatu 2, Loimaa
Puh 02-7605 1221

KukkaBox

Puh. 762 2669

Vastapäätä Loimaan Aluesairaalaa

KURKIJOKE-KIRJAT VIIRIT JA VAAKUNAT

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

Tarjoukset voimassa: perjantai - lauantai 10. - 11.2.2006.

Enemmän valinnanvaraa viikonlopuksi!

Spar Maustettu naudan paahtopaisti n. 1,3 kg

6,99 kg

Norjalainen MERILOHI FILE

5,99 kg

Saarioinen Kerma- tai valkospulikkamaperunat 700 g (4,27 kg)

2,99 rasia

Valio Ruoka 5% tai Ruokakerma 15 % 2 dl (3,45 l)

0,69 prk

Atria Peruna-, punajuuri- tai italiansalaatti 500 g (2,58 kg)

1,29 rasia

Etelä-Afrikan kivetön rypäle

2,99 kg

Ranskan Red Delic omena

0,89 kg

Tämän viikon SPAR -etukorttituote

Kariniemen Broilerin paistisuikale 300 g (3,33 kg)

1,00 rasia

Spar Peruna-sipulisekoitus 500 g (1,00 kg)

1,00 rasia

Alko 762 2062
nonstop parturi 040-765 7028
LOIMAN
Alko 762 4432
LOIP 763 2150
Alko 762 1413
Alko 763 68520

SPAR LOIMAA
Kauppias Sami Toivonen
puh. (02) 763 6850
ma - pe 7-21, la 7-18,

Ruokakauppa Sinun makuusi

SPAR